

tősegeket vet fel: a beszélő egyes versekben animalizálódik, másutt apaként vagy turistaként jelenik meg. Az én szétszóródását jól jelzi a kötet záró sora is: „a matatással folyton szétszórom magam” (*Mint a bika, kit a szokott*). E multiplikálás allegorikusan jelenik meg az erotikus költészet felől értelmezhető szöveghelyeken. Az előbb idézett záró vers a bika és a műtehén „aktusát” írja le, a *Használati utasítás* című darab pedig a kagyló (főzés előtti) előkezeléséről referál; az utolsó versszakban: „nehogy lelkével együtt / a tenger fanyar gyöngyházfényét / is serpenyődbe lövellje”. A szétszóródás legérdekesebb nyelvi tapasztalata a disszonancia (Eliot-féle) megteremtése. A versek testábrázolása gyakran a negatív esztétika keretei között megy végbe (lásd a *Galacsin* vagy a *Műbőr* című verseket), máskor pedig egyfajta sanzonos lejtés igyekszik ellenpontoszni az erős testképet: „a levarrott / szemhéjak alá régi, szemcsés képet égetett / retinámra egy derűs november délelőtt” (*Levarrott szemhéjak*). E szinkretista irányultság engem sokszor megzavart az olvasásban, viszont ez magyarázható a kötet versnyelvének szokatlanságával, újdonságával is.

Kollár Árpád második kötete összességében érdekes olvasói tapasztalatot nyújt. Nincsenek benne túl nehezen felfejthető versek, sőt kiugróan erős darabok sem, kötet-

ként viszont nagyon jól össze van szerkesztve. A témák illetve a beszédmód heterogenitása számomra kissé kontraproduktív benyomást keltett. A kötetként való olvasás, a versek (néhol túl) erős képalkotása olyan szólammal ruházta fel a beszélőt, hogy annak szétszóródása inkább csak a felszínen, a kimondás szintjén történik meg. Véleményem szerint tehát a beszélő nem teljesíti maradéktalanul saját célkitűzéseit, viszont a könyvet – jelentéstartományainak sokszínűsége miatt – mindenképpen érdemes elolvasni.

FEKETE RICHÁRD

(*FISZ, Budapest, 2010,*
68 oldal, 1900 Ft)

LÁZÁR BENCE ANDRÁS: *A teraszról nézni végig*

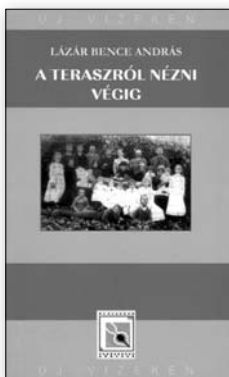
Talán 2003-ban volt, talán kicsit előbb, amikor először találkoztam a Parnasszus könyvek Új Vizeken sorozatával. Nem csalódtam akkor Végh Attila *Tiltott építkezés* című verseskötetében. Ha ehhez hozzávesszük, hogy azóta egyetlen parnasszusos könyvben sem, akkor talán megállapítható, hogy az Új Vizeken sorozat hosszú évek óta teljesíti a magas színvonalú kortárs verseskönyvekkel szemben támasztott szakmai-olvasói elvárásokat.

Akár első könyvről van szó, akár arról, hogy egy szerző visszatér korábbi sikereinek médiumához, megbízható, jó választásnak tűnik.

Lázár Bence András első kötetének már a borítója is sokat sejtető, egyben orientáló. A fedélen látható családi fotó az alanyiség irányába mozdítja előfeltevéseinket, s ebben nem is csalódunk. *A teraszról nézni végig* verseiben meghatározó szerepet kap a személyes tér és idő. A kötet versei az újramondás aktusa révén fikatív térben rendeződnek újra. Ez a tér – újranépesítve – a távollét szakítópróbájáról, felszámolási kísérletéről tanúskodik, hasonlóan (metódusában) ahhoz az oravecki építkezéshez, amely a mára emblematikussá lett *Halászóember*-ben teljesedett ki. Nevezetesen az újramondás újrakonstruálásával Lázár Bence András arra az emberes feladatra vállalkozott, hogy identifikálódó énjét (e szövegek grammatikus lírai alanyát) ennek az építkező szövegalkotásnak alárendelve teremtsen meg.

Az egykori, mára távollétbe került szereplők reaktíválása mentén egy eseményszerű, montírozott családtörténet materializálódik a vékonyka kötet lapjain. A nagypapa alakja meghatározó jelentőségű,

hiszen a kötet nyitó- és záróversében is feltűnik: „Igen, segíték rajtad, hajótörött. / Elmegyek majd, itt hagyom unokám kutyáját a padnál, / a téli éjszakában, hol a libabőr fogant, s megmentelek” (*Hajóval megyek majd*). Az utolsó szövegben pedig ugyanez a hajó az, amivel a lírai én kihajózik (némiképp patetikusan) a kötet teréből, egyben keretezi saját megerősített, újraértett, ám még mindig formálódó ontologikus énjét: „Én meg csak / nevetek, mert tudom, hogy a szegycsont fölött / vagyok kettészelve, és várok rád a hajó a kikötőben, / a hajó, amivel

nagypám indult el azon a téli / éjszakán, mikor a libabőr fogant, / oda, ahol téged a dagály a partra sodort” (*Záróra*).

Ennek a szellemi utazásnak – s a kötet meghatározó intertextusai ezt megerősíteni látszanak: a Talmud, Mózes I. könyve (Teremtés könyve), Bartis Attila *A nyugalom* című regényének hírhedt dialógus-megszóltatása (Fiam – Anyám) – egyetlen célja az, hogy létrejöjjön egy olyan terrénum, amelynek előzetes ismeretéből indulva a személyiség újfent összeáll. Itt lép be a poétikai játéktérbe a kötet címadó trópusa, a terasz, ami egyszerre jelenti az emlékezetet uraló szuperpozíciót és a címadó

versben megelevenített édenkertet figyelő tekintet pozícióját. A címadó költemény harmadik textusa jól mutatja, hogy a poétikai tér szervezése nem mentes az akadályoktól. A *Visszajárok még a kertbe* kezdetű versben a cselekvő igék mellett (visszajárok, felgyújtja, emlékszem, nem jöttek, hazudott) a főnévi igenevek kerülnek túlsúlyba. A szöveget olvasva nyilvánvalóvá válik, hogy az eseményszerűség, a kert benépesítése (az első két szakaszban) olyan distanciában van, amelynek feloldódása csak az újramondás cselekvő/teremtő eljárásaival lehetséges: „A rózsabokrot a teraszról / nézni végig, akár egy fénykép / negatívjait, ahogy valaki felgyújtja. // Emlékszem, háromszor, / még integettem is, / ahogy öntözi a muskátlit, / végigsimítja tenyerét. // Most semmi sincsen, / a varjak nem jöttek haza, / a túlnőtt hajtásokat / meg nem sikerült levágni, // mindenki hazudott nekem” (*A teraszról nézni végig*).

Lázár Bence András költői indulása ígéretes. Kérdés, hogy figyelme milyen tematikák felé sodródik tovább. Mert a hajótörött előbb-utóbb partot ér (bolygónk törvénye ez), s akkor újra kell kezdeni, újat kell mondani. Ennek alapja – teraszként akár – mindenesetre le-tétegetett.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(*Parnasszus könyvek, Budapest, 2010, 88 oldal, 980 Ft*)

BAJNAI NÓRA KATALIN: *Ön-zene*

Bajnai Nóra Katalin első kötete ígéretes pályakezdés. A fiatal költőnő a kortárs magyar lírában, azon belül is főként a női költészetben szokatlanul könnyed, játékos hangot üt meg verseiben, melyeknek jelentős része túlmutat az önvallomáson – egy egész nemzedék kissé talán nárcisztikus önértékelését, világképét fejezi ki, ily módon viszonylag könnyedén képes lehet megszólítani a versértő fiatal értelmiséget.

Már a kötet nyitóversében, a címadó *Ön-zene*ben is burkolatlanul megfogalmazza, mennyire önző lény, avagy, miként Bajnai írja, „önző műnem” az ember. Ám mindezt nem valamiféle patetikus, tragikus kijelentésként tárja elénk, hanem könnyed játékosággal. Nincs jelen metafizikai elvagyódás sem, felettes értékek valamiféle elvont keresése, pusztán a jelen, a *carpe diem*-életérzés. Többek között ennek kapcsán érdemes megemlíteni a második ciklus (*Országos könyvtár*) egyik kissé avantgárdba hajló, *Ütemterv* című versét.

Ahogy haladunk előre a kötetben, úgy tárulnak elénk eldobott cigarettacsikkek, kávéházi szegletek, kocsmasztalok, szerelmek és szakítások. Azonban nem csupán a lírai szubjektum személyes érzéseiről kapunk beszámolókat, hanem voltaképp önmagunkra is ráismer-